

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 65/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2018 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Jany Laššákovej, Milana Ľalíka, Mojmíra Mamojku, Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. Moniky Koperdákovej, [REDACTED], Spišské Vlasy, zastúpenej advokátom JUDr. Ivanom Čurillom, Fabiniho 11, Spišská Nová Ves, vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb primátora a proti výsledku volieb primátora mesta Spišské Vlasy konaných 10. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. Moniky Koperdákovej o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. novembra 2018 doručená sťažnosť Mgr. Moniky Koperdákovej (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb primátora a proti výsledku volieb primátora mesta Spišské Vlasy konaných 10. novembra 2018. Sťažovateľka formálne (formálnym označením) smeruje svoju sťažnosť proti Ľubomírovi Fifíkovi, [REDACTED] Spišské Vlasy (ďalej len „odporca“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka kandidovala za primátorku mesta Spišské Vlasy v zmysle Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“). Odporca bol protikandidátom sťažovateľky. Sťažovateľka je na podanie sťažnosti legitimovaná v zmysle § 59 ods. 2 druhej vety zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pretože vo volebnom obvode na voľbu primátora získala hlasy 474 voličov z 1 550 voličov zúčastnených na voľbe, čím získala najmenej 10 % voličov.

3. Sťažovateľka uvádza, že zo zápisnice mestskej volebnej komisie vyplýva, že volieb primátora mesta sa zo zapísaných 2 758 voličov zúčastnilo 1 550 voličov, ktorým boli vydané obálky na vykonanie voľby. Spomedzi nich bolo 1 529 platných lístkov odovzdaných pre voľbu primátora mesta Spišské Vlasy. Najviac, t. j. 805 hlasov, získal odporca, pričom sťažovateľka získala 474 hlasov. Na základe tejto skutočnosti mestská volebná komisia skonštatovala, že za primátora bol zvolený odporca.

4. Sťažovateľka ďalej opisuje skutkové okolnosti, ktoré majú podľa jej názoru tak jednotlivito, ako aj vo vzájomnej spojitosti zásadný vplyv na zákonnosť a ústavnosť volieb primátora v meste Spišské Vlasy. Podstata jej námietok spočíva v tom, že voliči boli počas moratória a počas volebnej kampane ovplyvňovaní spôsobom, ktorý odporuje pravidlám čestnej politickej súťaže, a to v ich ústavnom aj zákonnom vyjadrení.

5. Sťažovateľka v úvode poukazuje na porušovanie zákona mestskou volebnou komisiou, na spôsob kreovania okrskových komisií a na priebeh volebnej kampane. Na prvom mieste uvádza, že všetci členovia mestskej volebnej komisie okrem jednej členky boli dosadení úradujúcim primátorom mesta (teda protikandidátom). Po podaní kandidátnej listiny na primátora a kandidátnej listiny na poslanca mestského zastupiteľstva bola sťažovateľka mestskou volebnou komisiou vylúčená z volieb primátora, bola však zaregistrovaná ako kandidátka na poslankyňu. Na základe žaloby o vydanie rozhodnutia

o zaregistrovaní kandidáta vedenej Okresným súdom Spišská Nová Ves pod sp. zn. 1 S 3/2018 bola za kandidáta na primátora zaregistrovaná.

6. Počas volebnej kampane mal byť odporcom dvakrát zneužitý informačný kanál mesta, a to mestský rozhlas, keďže ako jediný kandidát využíval tento prostriedok na svoju volebnú kampaň. Volebná kampaň v meste Spišské Vlachy mala aj charakter antikampane proti odporcovi, v ktorej bolo nezávislou iniciatívou poukazované na tzv. „prešľapy a nezákonnosti samotného primátora, ako aj vedenia mesta.“. Odporca mestský rozhlas využil na očistenie svojej osoby. Aj proti sťažovateľke však bola vedená antikampaň, keď o nej okrem iného bolo šírené, že je alkoholička a pod. Ona ani iný kandidát však možnosť verejného vystúpenia v rozhlase nemali, čím bola narušená rovnováha slobodnej súťaže uchádzania sa o politické funkcie a došlo teda k porušeniu princípu rovnosti kandidujúcich subjektov. Sťažovateľka na tomto mieste poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 9/07, podľa ktorého *„Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Pri využívaní komunikačných prostriedkov v dispozícii miest a obcí musí byť rešpektovaný princíp rovnosti kandidujúcich subjektov. Nemožno mať pochybnosti o tom, že informačné prostriedky, ktorými disponujú územné samosprávne celky podliehajú z hľadiska ich využitia vo volebnej kampani prísnejším pravidlám, než je to v prípade súkromných vydavateľov. Neznamená to síce ich povinnosť zabezpečovať mechanicky rovnaký priestor pre jednotlivé kandidujúce strany a osoby, avšak musí sa uplatniť pravidlo rovnakého prístupu. Iný postup by bol v rozpore s pravidlami voľnej súťaže politických strán a slobodnej súťaže politických síl podľa čl. 31 ústavy a mohol by naznačovať voličom, že mesto (obec) ako verejnoprávna korporácia preferuje len určité volebné strany, resp. len určitých kandidátov“.*

7. Sťažovateľka sa domnieva, že došlo k porušeniu § 18 volebného zákona – k porušeniu sľubu členov mestskej volebnej komisie, a to konaním [REDAKOVANÉ], zamestnanca mesta, a [REDAKOVANÉ]. Počas volebnej kampane bol „znovu oživený“ profil „Mesto Spišské Vlachy – oficiálna stránka mesta“. Správcom uvedeného profilu je [REDAKOVANÉ], teda člen mestskej volebnej komisie. Na tomto profile dochádzalo počas volebnej kampane k jednostrannému vyzdvihovaniu

konania vedenia mesta počas volebného obdobia odporcu. Týmto bol na voličov mesta Spišské Vlachy vytváraný neprimeraný tlak týkajúci sa slobodného rozhodovania vo voľbách. Na uvedenom profile boli počas volebnej kampane zverejňované aj príspevky PaedDr. Marcely Satmáryovej, zástupkyne primátora mesta, kandidátky na primátora. Ďalej boli zverejňované príspevky [REDAKOVANÉ], člena mestskej volebnej komisie. Uvedené zverejňovanie informácií na podporu iba jedného kandidáta na primátora mesta, teda odporcu, *„mali na voličov mesta fabulujúci účinok z dôvodu, že volič nadobudol dojem, že ak profil, ktorý javí známky oficiálnej stránky mesta, a jediný kandidát je protežovaný ako osoba, ktorá dokáže viesť mesto, tak iba tento kandidát - odporca, a terajšie vedenie mesta, by malo byť zvolené“*. Zároveň boli správcom uvedeného profilu [REDAKOVANÉ], členom mestskej volebnej komisie, niektorí občania mesta, medzi ktorými boli aj kandidáti na primátora mesta, „blokovaní“, teda nemohli reagovať na príspevky vedenia mesta, v ktorých sa v značnej miere objavovali nepravdivé a zavádzajúce informácie.

8. Za ďalšie porušenie volebného zákona sťažovateľka považuje volebnú kampaň na podporu odporcu, v ktorej priamo s odporcom vystupovali člen mestskej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] a ďalší zamestnanec mesta, čím vo voličoch vzbudili dojem „nenahraditeľnosti“. Zároveň však uvedená podpora vnáša značnú mieru neistoty medzi prípadných voličov sťažovateľky týkajúcej sa nestrannosti členov volebnej komisie, keď je odporca verejne podporovaný zamestnancami mesta, z ktorých jeden je členom mestskej volebnej komisie.

9. Za ďalšie porušenie volebného zákona sťažovateľka považuje volebnú kampaň na podporu odporcu, v ktorej priamo vystupovali člen mestskej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] a ďalší zamestnanec mesta, a to zverejnením plagátu, v ktorom priamo vyzývali na zvolenie tzv. „podporovaných kandidátov“ (12 z 21), hoci len na poslancov, ale medzi nimi sa nenachádzala osoba sťažovateľky. Keďže išlo o platenú reklamu, pri ktorej objednávateľom uvedeného plagátu bol odporca, týmto mohol podľa sťažovateľky *„volič nadobudnúť dojem, že iba volením týchto kandidátov, ktorých de facto podporuje odporca, s pomocou verejnej podpory zamestnancov mesta, zároveň členom mestskej volebnej*

komisie, že ak sa osoba sťažovateľky medzi uvedenými podporovanými nenachádza, nie je teda vhodná ani na kandidáta za primátora.“

10. Uvedené skutočnosti sťažovateľka považuje za porušenie rovnoprávnosti pri výkone volebného práva. Zároveň toto konanie považuje za nezákonné, keďže *«porušením sľubu nestrannosti člena volebnej komisie, a v celkovej účasti tejto osoby na volebnej kampani na podporu odporcu, bol volič neprimerane, v rozpore s ústavnou zásadou slobody volieb a ich priebehu, ovplyvnený koho voliť, „inak nebude v meste nič!“»*. V celkovom kontexte teda došlo k porušeniu slobody volieb, a tak k samotnému porušeniu čl. 129 ústavy. Sťažovateľka na tomto mieste cituje nález ústavného súdu, podľa ktorého *„o slobodné voľby ide vtedy, ak je právne garantovaný a prakticky realizovaný princíp politickej plurality, keď na voličov nie je vytvorený žiadny nátlak nútiaci ich hlasovať pre niektorý zo subjektov, a nie je ani odradzujúci od hlasovania pre niektoré subjekty... Voliči musia mať slobodu už pri vytváraní svojich postojov nezávisle, bez použitia násilia či hrozby násilia, donútenia, navádzania či manipulatívneho ovplyvňovania akéhokoľvek druhu“* (nález PL. ÚS 100/07).

11. Za ďalšie porušenie volebného zákona sťažovateľka považuje konanie odporcu, ktorý 2. novembra 2018, teda v čase bezprostredne pred konaním volieb, rozniesol do poštových schránok pozvánku, v ktorej pozýval občanov na vystúpenie divadla 4. novembra 2018. Zároveň na druhej strane listiny bola pozvánka na prednášku 5. novembra 2018 organizovanú Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), podporovanú z fondov Európskej únie, pričom v texte pozvánky bol sľúbený darček za účasť. Uvedená forma propagácie odporcu mohla vo voličoch vyvolať klamlivé presvedčenie, že odporca „vybavil“ prednášku na ministerstve a pod. Zároveň bola predmetná prednáška propagovaná na facebookovom profile *„Mesto Spišské Vlasy – oficiálna stránka mesta“*.

12. Za ďalšie porušenie volebného zákona, a to vo forme tzv. „skrytej volebnej korupcie“, možno podľa sťažovateľky považovať postup vedenia mesta, teda priamo odporcu, ktorý v auguste a septembri 2018 zaplatil [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], za vykonanie murárskych prác pre mesto Spišské Vlasy. Na uvedenej

ulici býva sociálne slabšia skupina obyvateľov rómskeho etnika. [REDAKOVANÉ], ktorý sa javí ako vedúca osobnosť rómskej komunity, získal živnostenské oprávnenie 3. mája 2018, v čase, keď sa v meste začali rekonštrukčné práce na chodníkoch na ulici [REDAKOVANÉ]. V predmete podnikania má [REDAKOVANÉ] zapísaný jediný predmet, a to prípravné práce k realizácii stavby. Murárske práce, za ktoré odporca ako štatutár mesta zaplatil, nie sú v živnostenskom liste [REDAKOVANÉ] zapísané, keďže ide o remeselnú živnosť. Zároveň z uvedených súm vo faktúrach, t. j. súm 1 200 €, 1 000 € a 1 000 €, vyplýva podozrenie, že nešlo o skutočné prevedenie prác, resp. že mohlo ísť o sofistickovanú formu volebnej korupcie, keďže malo ísť o murárske práce na kultúrnom dome, dome smútku a mostíku nad potokom Branisko. Uvedené preplatenie prác, na ktoré nemal [REDAKOVANÉ], ktorý je tzv. vedúcou osobnosťou Rómov, podnikateľské oprávnenie, mohlo mať následný vplyv na voličov rómskeho etnika v meste.

13. V zmysle volebného zákona právo delegovať zástupcov do okrskových volebných komisií má politická strana, ktorej kandidát kandiduje vo volebnom obvode. Uvedenú možnosť nemá nezávislý kandidát. Sťažovateľka podozrieva ďalšiu kandidátku PaedDr. Marcelu Satmáryovú, že medzi ňou a odporcom došlo k vzájomnej dohode a PaedDr. Marcela Satmáryová cez politickú stranu dosadila do okrskových volebných komisií tzv. spriaznených ľudí. Vo volebnom okrsku 1 bola členkou volebnej komisie dcéra odporcu a zapisovateľkou bola pani [REDAKOVANÉ], manželka predsedu mestskej volebnej komisie. Vo volebnom okrsku 2 bol predsedom volebnej komisie švagor odporcu [REDAKOVANÉ] a zapisovateľkou bola sestra odporcu [REDAKOVANÉ]. Kandidátka na primátorku a zároveň súčasná zástupkyňa primátora PaedDr. Marcela Satmáryová nezverejnila a neurobila žiadnu volebnú kampaň slovom alebo písmom ani na sociálnych sieťach. Voliči sa nedozvedeli o vzdaní sa jej kandidatúry na primátorku, čo pre nich nebolo zrejmé ani počas výkonu aktívneho volebného práva, keďže bola ako kandidátka uvedená na hlasovacom lístku a ostala kandidátkou na poslankyňu mesta. Sťažovateľka teda považuje za preukázané, že vo voľbách išlo o účelové obsadenie okrskových volebných komisií. Keďže sťažovateľka ako nezávislá kandidátka nemohla delegovať do okrskových komisií svojich zástupcov, nemohli títo zástupcovia prípadne vyjadriť nesúhlas s konaním okrskových volebných komisií, pretože iba pozorovatelia nezávislých kandidátov, ktorých

pri nezávislých kandidátoch zákon pripúšťa, nemôžu žiadnym spôsobom namietat' činnosť okrskových komisií a pod. *De lege lata* je teda volebný zákon diskriminačný voči nezávislým kandidátom.

14. Dňa 8. novembra 2018 po polnoci, teda už počas volebného moratória, sú zachytené pri roznášaní obálok do schránok voličov dcéra odporcu (mimochodom členka okrskovej volebnej komisie) a zamestnankyňa mesta [REDAKOVANÉ]. Uvedené skutočnosti sú nahlásené na polícii a bola zadržaná obálka, v ktorej sa nachádza písomný text odporcu a písomný text vyhlásenia člena mestskej volebnej komisie [REDAKOVANÉ]. Písomný text odporcu je reakciou na list nezávislej iniciatívy a je pokračovaním jeho volebnej kampane, ktorou začal obhajovať svoje kroky a vyvracal údajné klamstvá vo zverejnenom liste nezávislej iniciatívy v rozhlasovom vystúpení.

15. Podľa vyjadrení pozorovateľov ďalej vo volebnom okrsku 1, kde členkou okrskovej volebnej komisie bola dcéra odporcu [REDAKOVANÉ], došlo k závažným porušeniam volebného zákona, keď *„boli viackrát prerátavané hlasy voličov, došlo k odneseniu nezapečatenej volebnej urny mimo priestor volebnej miestnosti, došlo k manipulácii s volebnými lístkami, na stole sa nachádzalo pero, členovia volebnej komisie počas sčítavania hlasov telefonovali, zápisnica sa nespisovala vo volebnej miestnosti, ale na mestskom úrade, kde už nemali prístup pozorovatelia.“*

16. V závere sťažovateľka uvádza výňatky z relevantnej judikatúry ústavného súdu vo volebných veciach. Napokon konštatuje, že opísaným postupom došlo k porušeniu jej práva za rovnakých podmienok sa uchádzať o zvolenie za primátora mesta Spišské Vlachy, pretože podľa čl. 30 ods. 4 ústavy *„občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám“*. Podľa sťažovateľky počas napadnutých volieb primátora mesta došlo k nesúladu v počte neplatných hlasovacích lístkov, porušeniu zákazu vedenia volebnej kampane počas volebného moratória, porušeniu princípov vedenia volebnej kampane a porušeniu volebného zákona aj v súvislosti s nezapečatením volebnej dokumentácie.

17. Napokon sťažovateľka dodáva: «... využívanie šírenia informácií v prospech obhajujúceho sa kandidáta, vnáša neprimeranú výhodu v ich prospech, zároveň vystavuje protikandidátov do pozície, kde pri komunálnych voľbách doslova nemôžu konkurovať možnosti využitia takýchto prostriedkov, čo má za následok zdeformovanie slobody rozhodovania voličov počas vedenia volebnej kampane a jej účinku na prípadných voličov, a týmto priamo dochádza k porušeniu ústavnej zásady slobodných volieb, kde „obhajujúci sa kandidát“, má neprimeranú výhodu, spočívajúcu v koncentrácii informačných kanálov, v akejkolvek forme, či už šírením cez sociálne siete alebo akoukoľvek fabuláciou vo forme písomných, ústnych - rozhlasových prejavov, ktorá prípadnému voličovi naznačuje spôsob jeho rozhodovania pri výkone jeho aktívneho volebného práva. Teda v konečnom dôsledku, akékoľvek využitie neprimeraných prostriedkov na podporu „doteraz zvolených zástupcov“, aktívnou podporou obhajujúceho sa kandidáta členmi mestskej volebnej komisie, preukázateľne porušujúcich sľub nestrannosti podľa volebného zákona má za následok zdeformovanie demokratickej zásady slobodných volieb.»

18. S ohľadom na už uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vyhlásil voľby primátora mesta Spišské Vlachy konané 10. novembra 2018 za neplatné.

II.

19. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

20. Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

21. Podľa § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť pre neústavnosť alebo nezákonnosť volieb do orgánu miestnej samosprávy alebo proti výsledku volieb môže podať okrem navrhovateľov uvedených v § 18 ods. 1 písm. a) až e) aj politická strana, ktorá sa na voľbách zúčastnila, 10 % oprávnených voličov volebného obvodu alebo kandidát, ktorý získal vo volebnom obvode najmenej 10 % voličov.

Podľa § 59 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť proti výsledku volieb do orgánu miestnej samosprávy môže podať aj protikandidát, ktorý získal aspoň 10 % hlasov. Sťažnosť môže podať aj najmenej 10 % voličov príslušného volebného obvodu; k sťažnosti musia byť pripojené podpisy a adresy týchto občanov.

Podľa § 60 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania popri všeobecných náležitostiach uvedených v § 20 zákona o ústavnom súde musí obsahovať vyjadrenie sťažovateľa o tom, či napáda voľby na celom území Slovenskej republiky, alebo len v určitom volebnom obvode; kandidát môže napádať len zvolenie iného kandidáta vo svojom volebnom obvode.

Podľa § 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania popri všeobecných náležitostiach uvedených v § 20 zákona o ústavnom súde musí obsahovať dôvody, pre ktoré voľby napáda, s označením dôkazov.

Podľa § 60 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania popri všeobecných náležitostiach uvedených v § 20 zákona o ústavnom súde musí obsahovať údaje a dôkazy o tom, že sťažovateľ je oprávneným navrhovateľom podľa § 59 zákona o ústavnom súde; to neplatí v prípade navrhovateľov uvedených v § 18 písm. a) až e) zákona o ústavnom súde

Podľa § 60 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania popri všeobecných náležitostiach uvedených v § 20 zákona o ústavnom súde musí obsahovať návrh na rozhodnutie vo veci podľa § 63 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.

22. Ústavný súd v úvode konštatuje, že predložený návrh spĺňa všetky náležitosti vyžadované zákonom o ústavnom súde. Zároveň však ide o návrh zjavne neopodstatnený.

23. Podstatou ochrany ústavnosti ústavným súdom vo volebných veciach je ochrana práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov (resp. obyvateľov v prípade volieb do orgánov samosprávy obcí a vyšších územných celkov) v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak možnosť uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie (PL. ÚS 110/07, PL. ÚS 6/2011, PL. ÚS 65/2014).

24. Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je zase uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99).

25. V zmysle judikatúry ústavného súdu môžu byť voľby spochybnené v zásade tromi spôsobmi, a to tým, že došlo k volebnej chybe (napr. nesprávne sčítanie hlasov a iné číselné omyly), k volebnému deliktu (napr. úmyselne nesprávne sčítanie alebo iné falšovanie volieb počas ich priebehu) alebo k neprípustnému ovplyvňovaniu výsledku hlasovania (napr. oblasť nekalej volebnej súťaže a použitých prostriedkov volebnej kampane).

26. Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa však uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (porov. napr. sp. zn. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, nie každé porušenie zákona o voľbách vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel zákona o voľbách, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie zákona o voľbách, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré

odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (porov. napr. PL. ÚS 73/07).

27. S ohľadom na uvedené možno konštatovať, že vo všeobecnosti musia byť splnené tri predpoklady, aby bolo možné vyhovieť volebnej sťažnosti:

(i) protizákonnosť, t. j. porušenie zákonov týkajúcich sa volieb,

(ii) vzťah medzi touto protizákonnosťou a neplatnosťou volieb alebo voľby kandidáta

a

(iii) intenzita protizákonnosti, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

28. Sťažovateľka spochybňuje zákonnosť a ústavnosť volieb poukázaním na porušenia zákona pri a) kreovaní okrskových volebných komisií, b) kreovaní a činnosti mestskej volebnej komisie, c) vedení volebnej kampane vrátane moratória a d) sčítaní hlasov okrskovou volebnou komisiou.

a) *K tvrdenému porušeniu zákona pri kreovaní okrskových volebných komisií*

29. Podľa sťažovateľky malo dôjsť k porušeniu volebného zákona účelovou kandidatúrou PaedDr. Marcely Satmáryovej, ktorej cieľom bolo dosadiť do okrskových volebných komisií cez politickú stranu s odporcom spriaznených ľudí, pričom sa tak malo stať po vzájomnej dohode tejto kandidátky s odporcom. Sťažovateľka odvodzuje účelovosť tejto kandidatúry zo skutočnosti, že PaedDr. Marcela Satmáryová neviedla žiadnu kampaň v prospech svojej kandidatúry na primátorku mesta. Ostáva tak len jej kandidatúra do mestského zastupiteľstva.

30. Ústavný súd v úvode podotýka, že podľa § 170 volebného zákona môže do okrskovej volebnej komisie delegovať jedného člena a jedného náhradníka „*politická strana alebo koalícia, ktorá podáva kandidátnu listinu pre voľby do obecného zastupiteľstva*“. Z uvedeného ustanovenia je zrejmé, že zákon spája možnosť delegovať člena komisie s podaním kandidátnej listiny pre voľby do mestského zastupiteľstva, a nie kandidátnej listiny pre voľby primátora mesta. Dotknutá politická strana teda do okrskových

volebných komisií delegovala člena z titulu podania kandidátnej listiny do mestského zastupiteľstva. To, či PaedDr. Marcela Satmáryová kandidovala (či už reálne, alebo naoko) zároveň na post primátorky mesta je teda irelevantné. Už táto skutočnosť spochybňuje teóriu sťažovateľky o účelovosti obsadzovania komisií vo vzťahu k voľbám primátora mesta. O tom, že ide o ničím nepodloženú špekuláciu, svedčí aj skutočnosť, že sťažovateľka nenavrhuje žiadne dôkazy, ktoré by mali tieto jej podozrenia preukázať.

31. Sťažovateľka navyše iba vymenováva členov komisie, ktorí majú príbuzenský či iný blízky vzťah s odporcom. Uvádza, že vo volebnom okrsku 1 bola členkou komisie dcéra odporcu a zapisovateľkou bola manželka predsedu mestskej volebnej komisie a vo volebnom okrsku 2 bol predsedom volebnej komisie švagor odporcu a zapisovateľkou bola sestra odporcu. Zo skutočnosti, že uvedené osoby boli členmi komisie, nijak nevyplýva, kým boli tieto osoby do komisie delegované (sťažovateľka teda v tomto smere neunesla ani bremeno tvrdenia, keďže nie je jasné, či menované osoby delegovala politická strana, na ktorej kandidátke sa nachádzala spomínaná PaedDr. Marcela Satmáryová). Napríklad pokiaľ ide o zapisovateľov okrskových komisií, ktorí sú medzi menovanými osobami, tých v súlade s § 19 ods. 4 volebného zákona vymenúva a odvoláva úradujúci primátor mesta, čo je v tomto prípade odporca sťažovateľky.

32. Pokiaľ mala sťažovateľka v úmysle spochybnit' členstvo týchto osôb v okrskovej volebnej komisii z dôvodu ich príbuzenského či iného blízkeho vzťahu s odporcom, ústavný súd poukazuje na svoj nález sp. zn. PL. ÚS 60/2014, v ktorom uviedol, že „zákon o voľbách nevyklučuje z členstva vo volebnej komisii voličov na základe ich príbuzenského alebo iného vzťahu ku kandidátom na poslancov obecného (mestského) zastupiteľstva alebo na starostu (primátora) obce“, a teda „pri posudzovaní zákonnosti zriadenia volebnej komisie nemožno prihliadať na príbuzenské, resp. priateľské vzťahy členov volebných komisií“. V tomto smere sa platná zákonná úprava oproti predošlej úprave nezmenila. Samotné príbuzenské vzťahy členov volebných komisií s kandidátmi teda ani v súčasnosti nie je možné považovať za vadu zakladajúcu nezákonnosť volieb.

33. Tvrdením, že volebný zákon neumožňuje nezávislým kandidátom delegovať do okrskových volebných komisií svojich zástupcov, čo sťažovateľka považuje

za diskriminačné, sťažovateľka spochybňuje ústavnosť volebného zákona, ktorú však ústavný súd v konaní o individuálnej volebnej sťažnosti nemôže posudzovať.

34. Ústavný súd teda nezistil žiadne porušenie zákona pri kreovaní okrskových komisií, a preto túto námietku vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú.

b) K tvrdenému porušeniu zákona pri kreovaní a činnosti mestskej volebnej komisie

35. Sťažovateľka ďalej poukazuje na to, že všetci členovia mestskej volebnej komisie s výnimkou jednej osoby boli dosadení primátorom mesta – odporcom, a ďalej, že sťažovateľka bola touto volebnou komisiou zaregistrovaná za kandidátku na primátorku až na základe rozhodnutia Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 1 S 3/2018 z 26. septembra 2018, ktorým súd vyhovel jej žalobe o vydanie rozhodnutia o jej zaregistrovaní za nezávislého kandidáta na primátora mesta Spišské Vlachy. Sťažovateľka však neuvádza, aký vplyv majú mať uvedené skutočnosti na zákonnosť volieb.

36. Spôsob kreácie mestskej volebnej komisie upravuje § 169 ods. 1 volebného zákona, podľa ktorého člena môže navrhnúť politická strana alebo koalícia, ktorá podáva kandidátnu listinu pre voľby do mestského zastupiteľstva. Ak komisia nie je vytvorená týmto spôsobom (napr. v prípadoch, že politické strany nikoho nedelegujú), chýbajúcich členov vymenuje primátor mesta (§ 169 ods. 4 volebného zákona). Sťažovateľka neuvádza, v čom malo v danom prípade spočívať porušenie zákona. Ústavný súd sa preto nemal v rámci tejto námietky čím zaoberať. Pokiaľ ide o rozhodnutie komisie o nezaregistrovaní kandidáta, obranou proti tomuto rozhodnutiu je podanie návrhu na vydanie rozhodnutia o zaregistrovaní podľa § 177 ods. 4 volebného zákona. Tento zákonom predpokladaný postup sťažovateľka aj využila a následne bola ako kandidátka pre voľby primátora mesta na základe rozhodnutia súdu zaregistrovaná. Prvotné odmietnutie registrácie ani následné využitie zákonom predpokladaného postupu nápravy nemá žiaden vplyv na zákonnosť volieb.

37. Za porušenie volebného zákona sťažovateľka považuje volebnú kampaň na podporu odporcu, do ktorej sa zapojil člen mestskej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] a ďalší zamestnanec mesta. Títo sú vyobrazení na plagáte spolu s odporcom

a priamo vyzývajú na zvolenie tzv. podporovaných kandidátov, medzi ktorými nie je sťažovateľka. Uvedené konanie považuje sťažovateľka za nezákonné, pretože je porušením sľubu nestrannosti člena volebnej komisie. Volič bol takto podľa sťažovateľky neprimerane ovplyvnený, koho voliť, pod vyhrážkou, že „*inak nebude v meste nič!*“, teda v celkovom kontexte došlo k porušeniu slobody volieb v zmysle čl. 129 ústavy. Sťažovateľka na podporu svojho argumentu poukazuje na nález sp. zn. PL. ÚS 100/07.

38. Ústavný súd dáva sťažovateľke za pravdu v tom, že člen volebnej komisie je povinný vykonávať svoju funkciu svedomite a nestranne, k čomu sa zaväzuje sľubom zloženým pri ujímaní sa funkcie (§ 18 volebného zákona). Aktívne zapojenie člena volebnej komisie do agitácie v prospech niektorého z kandidátov v čase, keď ešte nevykonáva svoju uvedenú funkciu, teda v čase volebnej kampane, však volebný zákon nezakazuje. Okrem toho, ani porušenie sľubu nestrannosti nemôže byť samo osebe dôvodom na vyhlásenie volieb za neplatné. Zákon s porušením sľubu nespája takýto následok. Aj v tomto prípade by muselo ísť o konanie, ktoré by svojou intenzitou spochybňovalo výsledok volieb ako taký (porovnaj napr. sp. zn. PL. ÚS 89/2011 zo 16. marca 2011). V minulosti ústavný súd za také konanie považoval napríklad situáciu, keď člen volebnej komisie dodatočne krúžkom označil ďalšie meno na hlasovacom lístku, čím zneplatnil hlasovacie lístky označené v prospech konkrétneho kandidáta. Tým došlo ku skutočnej modifikácii vôle voličov (ich platne odovzdané hlasy boli v dôsledku aktívneho zásahu člena volebnej komisie považované za neplatné – pozri nález sp. zn. PL. ÚS 16/99 z 11. marca 1999). V posudzovanom prípade sťažovateľka tvrdí, že u voličov mohli predmetné volebné plagáty vyvolať dojem, že ak nebudú voliť odporcu, „*nebude v meste nič*“. Sťažovateľka tiež naznačuje, že predmetnou kampaňou bol na voliča vytvorený nátlak, keď poukazuje na rozhodnutie sp. zn. PL. ÚS 100/07, podľa ktorého „*o slobodné voľby ide vtedy, ak je právne garantovaný a prakticky realizovaný princíp politickej plurality, keď na voličov nie je vytvorený žiadny nátlak nútiaci ich hlasovať pre niektorý zo subjektov...*“.

39. Ústavný súd sa s uvedeným hodnotením sťažovateľky nestotožňuje. Volebné plagáty, na ktorých vystupoval spolu s odporcom aj člen mestskej volebnej komisie (ktorý je zároveň prednostom mestského úradu a z tohto titulu sa na plagátoch objednaných odporcom objavuje) a ktorých obsahom je poukázanie na získané granty a výsledky

hospodárenia mesta (plagát č. 2) či zoznam plánov do budúcnosti (plagát č. 1), podľa ústavného súdu nie sú spôsobilé vytvoriť taký nátlak na voličov, ktorý by bolo možné hodnotiť ako „použitie násilia či hrozby násilia, donútenia, navádzania či manipulatívneho ovplyvňovania akéhokoľvek druhu“ (PL. ÚS 100/07). Ústavný súd podotýka, že každá volebná kampaň je z povahy veci založená na presviedčaní a ovplyvňovaní voliča. U každého voliča je však nutné predpokladať určitú mieru samostatného zmýšľania a rozhodovania. Za problematické je možné považovať také metódy kampane, v dôsledku ktorých nebude pri hlasovaní vyjadrená skutočná vôľa voliča (ako bol prípad vydierania konkrétnych osôb v sťažovateľkou citovanej veci sp. zn. PL. ÚS 100/07). V posudzovanom prípade však šlo o bežnú politickú kampaň, ktorá nepresiahla akceptovateľnú mieru presviedčania a nie je ju možné označiť za formu nátlaku. Objavenie sa člena volebnej komisie na plagáte odporcu za daných okolností nebolo spôsobilé modifikovať vôľu voliča tak, že by už nešlo o slobodne vyjadrenú vôľu, a teda ani nebolo spôsobilé spochybniť výsledok volieb.

40. Spochybniť zákonnosť volieb nie je spôsobilá ani námietka, podľa ktorej mal člen volebnej komisie [REDAKOVANÉ] spravovať facebookový profil mesta Spišské Vlachy označený ako „Mesto Spišské Vlachy – oficiálna stránka mesta“ a tiež blokovat príspevky niektorých obyvateľov a člen volebnej komisie [REDAKOVANÉ] zverejňovať bližšie nešpecifikované príspevky v prospech odporcu. Keďže sťažovateľka neuvádza, o aké príspevky malo ísť, nie je ani možné posúdiť ich schopnosť vytvárať neprimeraný tlak na voliča. Pokiaľ ide o tvrdenie, že šlo o informácie „na podporu iba jedného kandidáta“, aj tu platia závery ústavného súdu uvedené v predošlom odseku, podľa ktorých ide o bežnú politickú kampaň. Táto námietka je teda zjavne neopodstatnená.

c) *K tvrdenému porušeniu zákona pri vedení volebnej kampane vrátane moratória*

41. Podľa sťažovateľky došlo tiež k porušeniu čl. 31 ústavy tým, že odporca v reakcii na proti nemu vedenú antikampaň, dvakrát použil k svojej kampani mestský rozhlas, pričom ostatní kandidáti takúto možnosť nemali. Sťažovateľka v tejto súvislosti poukazuje na nález sp. zn. PL. ÚS 9/07, podľa ktorého pri využívaní komunikačných prostriedkov v dispozícii miest a obcí musí byť rešpektovaný princíp rovnosti kandidujúcich subjektov a podľa

ktorého sa musí uplatniť pravidlo rovnakého prístupu. Ústavný súd v úvode podotýka, že predmetný nález bol vydaný za účinnosti predchádzajúceho zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov, ktorý v § 30 ods. 3 ustanovil, že „v čase kampane má politická strana a nezávislý kandidát zabezpečený rovnaký prístup k hromadným informačným prostriedkom a k službám územnej samosprávy zameraným na podporu alebo na prospech ich volebnej kampane.“. Toto ustanovenie interpretuje v citovanom náleze ústavný súd, keď vyslovuje už uvedený záver týkajúci sa komunikačných prostriedkov v dispozícii mesta (pozri záver ústavného súdu, že „došlo bezpochyby k narušeniu práva na rovnaký prístup k službám územnej samosprávy zameraným na podporu alebo na prospech ich volebnej kampane podľa § 30 ods. 3 volebného zákona, ako aj k porušeniu princípu slobodnej súťaže politických síl podľa čl. 31“). Súčasný zákon o volebnej kampani už obdobné ustanovenie neobsahuje, preto citovaný nález nie je možné bez ďalšieho aplikovať na súčasnú vec.

42. Použitie mestského rozhlasu jedným z kandidátov nie je v súčasnosti na zákonnej úrovni regulované (zákon o volebnej kampani v § 13 reguluje len vysielanie prostredníctvom Rozhlasu a televízie Slovenska a vysielateľa s licenciou v zmysle § 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov). Ústavný súd tak mohol pri posúdení námietok sťažovateľky vychádzať len zo všeobecných princípov rovnosti volebného práva a prístupu k voleným a iným verejným funkciám (čl. 30 ods. 4 ústavy). Dospel pri tom k záveru, že námietka sťažovateľky je zjavne neopodstatnená. Predovšetkým je treba vychádzať z toho, že použitie mestského rozhlasu niektorým z kandidátov nie je zákonom zakázané ani nijak obmedzené. Zo skutočnosti, že niekto iný (v tomto prípade odporca) mestský rozhlas využil, nijako nevyplýva, že so sťažovateľkou bolo zachádzané nerovnakým spôsobom. Sťažovateľka totiž netvrdí, že by sa (ona alebo iný kandidát) domáhala verejného vystúpenia v mestskom rozhlase a táto možnosť jej bola uprená, a preto neexistuje príčinná súvislosť medzi sťažovateľkou namietaným konaním odporcu a porušením jej práva uchádzať sa o volené funkcie za rovnakých podmienok.

43. Sťažovateľka ďalej poukazuje na to, že došlo k porušeniu volebného moratória (§ 14 zákona o volebnej kampani) tým, že 8. novembra 2018 po polnoci boli pri roznášaní

obálok do schránok voličov prichytené dcéra odporcu, členka okrskovej volebnej komisie, a zamestnankyňa mesta, k čomu bola privolaná aj hliadka mestskej polície. V predmetných obálkach sa nachádzali dve písomnosti, a to list odporcu, ktorý má byť reakciou na list nezávislej iniciatívy distribuovaný občanom 7. novembra 2018 poukazujúci na protiprávne konanie odporcu, a list člena volebnej komisie [REDACTED].

44. Predmetom zákazu podľa § 14 ods. 1 zákona o volebnej kampani je rozširovanie informácií súvisiacich s voľbami, ktoré smerujú v prospech alebo neprospech určitého kandidáta. Ústavný súd sa preto najprv zaoberal otázkou, či obsahom dotknutých listín boli informácie uvedeného charakteru. Po preskúmaní obsahu prvej listiny ústavný súd zistil, že list odporcu bol reakciou na list nezávislej iniciatívy distribuovaný občanom 7. novembra 2018, ktorý sťažovateľka priložila k svojej sťažnosti. Odporca sa v uvedenom liste vyjadruje, ktoré tvrdenia týkajúce sa jeho pôsobenia v úrade a z akého dôvodu považuje za nepravdivé. Je teda možné konštatovať, že prvý z listov obsahuje informácie v prospech jedného z kandidátov (odporcu), keďže vyvracia tvrdenia znejúce v jeho neprospech. Šírenie takýchto informácií je v čase volebného moratória zakázané, avšak ako ústavný súd mnohokrát zdôraznil vo svojich rozhodnutiach týkajúcich sa prieskumu volieb, porušenie volebného zákona (v tomto prípade moratória) automaticky neznamená nezákonnosť volieb ako takých. Musí ísť o tak závažné porušenie, ktoré spochybňuje férovosť volebného procesu a výsledok volieb ako taký. Ústavný súd sa preto ďalej zaoberal otázkou, či predmetné konanie spochybnilo férovosť volebného procesu, pričom dospel k negatívnemu záveru. Ústavný súd zohľadnil skutočnosť, že odporca sa uvedeným listom bránil proti vyjadreniam v liste nezávislej iniciatívy, ktorý aj podľa slov sťažovateľky bol do schránok voličov distribuovaný 7. novembra 2018, teda tesne pred začiatkom volebného moratória. Podľa ústavného súdu je možné konanie odporcu považovať aj s ohľadom na obsah listu, ktorého obsahom nie je volebná agitácia, ale vecné vyjadrenia k jednotlivým tvrdeniam uverejneným v liste nezávislej iniciatívy distribuovanom pred začiatkom moratória, za primeranú reakciu na negatívnu kampaň proti jeho osobe, ktorá za daných okolností nenarušila férovosť volebnej kampane.

45. Pokiaľ ide o druhú listinu distribuovanú do schránok tesne po začatí volebného moratória – list [REDACTED], autor v ňom vyvracia tvrdenia týkajúce sa jeho

pôsobenia v miestnom futbalovom klube súvisiace predovšetkým s otázkou financovania klubu. O odporcovi nie je v liste žiadna zmienka. V tomto smere ústavný súd nevidí žiadnu priamu súvislosť s volebnou kampanou odporcu.

46. Námietky týkajúce sa nezákonnosti volieb v dôsledku porušenia volebného moratória preto ústavný súd vyhodnotil ako zjavne neopodstatnené.

47. Argumentáciu, podľa ktorej bolo objednanie murárskych prác u osoby, ktorá je vysoko uznávaná miestnou rómskou komunitou, „*sofistikovanou formou volebnej korupcie*“, ústavný súd považuje za čisto hypotetickú. Okrem toho, že je táto argumentácia, nadnesene povedané, „*pritiahnutá za vlasy*“, nie je ani zrejmé, či a v akom počte sa obyvatelia patriaci k rómskej komunite zúčastnili na voľbách ani komu odovzdali hlas.

d) *K tvrdenému porušeniu zákona pri sčítaní hlasov okrskovou volebnou komisiou.*

48. Posledná námietka sťažovateľky smeruje proti procesu sčítania hlasov vo volebnom okrsku 1, pri ktorom malo dôjsť k závažnému porušeniu (bližšie nešpecifikovaných ustanovení) volebného zákona. Pokiaľ ide o tvrdenie, že boli viackrát prerátavané hlasy voličov, ústavný súd konštatuje, že ide o bežný postup kontroly správnosti sčítania hlasov. K tvrdeniu, podľa ktorého došlo k odneseniu zapečatenej volebnej urny mimo volebnú miestnosť, ústavný súd uvádza, že keďže bola urna zapečatená, nemalo ako dôjsť k zásahu do jej obsahu. Sťažovateľka netvrdí, že bolo s obsahom urny manipulované. Skutočnosti, že „*na stole sa nachádzalo pero*“ a že „*členovia volebnej komisie počas sčítavania hlasov telefonovali*“, sú pre posúdenie zákonnosti sčítania hlasov irelevantné. Spisovanie zápisnice na mestskom úrade v neprítomnosti pozorovateľov, aj keby sa potvrdilo, samo osebe nemôže založiť pochybnosti o správnosti sčítania hlasov ani spochybniť volebný výsledok ako taký. Uvedené platí o to viac, že sťažovateľka nezrovnalosti v počtoch hlasov ani nenamieta.

49. Ústavný súd uzatvára, že aj keď volebná kampaň v meste Spišské Vlachy mala charakter intenzívneho politického boja, ktorý sa nie vždy pohyboval v hraniciach „*politickej slušnosti*“, sťažovateľkou namietané pochybenia nedosahujú takú intenzitu, ktorá by odôvodňovala vyhlásenie volieb za neplatné. Za porušenie zákona je možné považovať

iba porušenie moratória, ktoré však za daných okolností nevedlo k narušeniu férovosti volebnej kampane. Ústavný súd dodáva, že odporca sťažovateľky získal nadpolovičný počet platných hlasov a takmer dvojnásobný počet hlasov ako sťažovateľka. V tomto smere ide o dostatočne jasne deklarovajú vôle voličov, pričom ústavný súd nezistil také zásahy do procesu jej vytvárania, ktoré by ju mohli účinne spochybníť. Prijatie sťažnosti na ďalšie konanie by nebolo spôsobilé ani potenciálne privodiť možnosť konštatovania neplatnosti volieb v meste Spišské Vlachy konaných 10. novembra 2018 z dôvodov uvedených v sťažnosti. Ústavný súd preto dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti a túto z toho dôvodu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2018